סוכה פרק ראשון סוכה יח.

מסורת הש"ס

א) עירובין יד. לקמן כב. [תוספתא עירובין פ"ל ה"ו], ב) תוספות פ"י מ"א [ע"ש], ג) ע"ז לט., ד) עירובין לב. לה., ה) ר"ג: מרין דהסיא, ו) כפ"א: מיהוריס שאין כאהל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב הונא וכו' אלא שמנה אמות מצומצמות: (ב) רש"י ד"ה מן הצד. נ"ב פ"א ה"מ מן הצד הוא דאמרינן בשמיעתו לאויר הוי מיעוט דאויר הנשאר אמרינן ביה לבוד מן הצד אבל אם יש אויר ג' באמצע ומיעטו עד פחות פליגי ביה אי הוי מיעוט:

מוסף רש"י

ומודה רבי מאיר. כין שיש כהן ארבעה כין שאין כהן ארבעה (לעיל יד:), שמניח פסל ביניהם. פסולת גורן ויקב דהוא פכך כפר, וכסי נמי מלי למיתני ומודה ר' יהודה כהגך לאיש כהו ארבעה דפוקלין, אפס יש כין נסר לנסר כו', והאי דנקט ר' מאיר דטמאה היא, דאפילו ר' מאיר דמחמיר מודה בהא (שם). ראיכא הכשר סוכה באמצע. דכי יהיה נסר ופסל עד אמצעה מהאי גיסא ואחר וממחיל אלדה האמי וטמן נסר אחילה ואחר כך פסל כמו כן עד אמצעה, הוי לכו אמי אמלים באמצע. וכן של אמונה עומדים ואיכא הכשר סוכה, ונסרים שבה לא אפלי לה, דאמרינן דיפן עקומה עד הפסלים האמצעים (שם). צחנתא. חילק, דבב נהרא. דכב אם הנהר (ע"ז לא.), דרדיפי מיא. בכח מקלחין, דבכ"ם בלע"ז (שם). דאלא מרבה טיגייהו דג טמא. קרקעות של אותו הנהר אין מגבל דגים טמאים (שם). סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. אחי דפעות אים לה הכלמה לאוכלה ושאיה אמרי, ובדופן אלאים וכיעים קטיען עתודים לקרני הזיות ויש להם טפח (ערובין צא.) אי: עמודין קטיען בתחילתה פחות מג' (שם צה.).

רבינו חננאל

מודה ר' מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלוא נסר שמניח פסל ביניהן וכשרה, ומודה ר' יהודה שאם נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה. בשלמא לרב דאמר לעולם בר' אמות משום הכי כשרה, אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה טפחים פסולה קשיא, ומשני רב הונא בריה דרב יהושע אליבא דשמואל, הכא בהא מתני' בסוכה שאין בה אלא ח' אמות על ח' אמות מצומצמות שהן ארבעים ושמונה טפחים היא, וכגון דמסכך בה נסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא, ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו שני פסלין באמצע, שיעור שני פסלין ח' טפחים, וכל פסל הוא סכך כשר, והנסר הוא סכך פסול, נמצאו שני [הפסלים] שהן קנים, כדאמרן מאי פסל [וכר] קנים היוצאים מן הסוכה הוא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. סכך כשר באמצע ח' טפחים שהן אמה ושליש, ושלש אמות [ושליש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים ושני פסלין וכן מן הצד האחר, ותנן בית שנפחת וסיכך על

כהן ואשים בהן ד' נמי קאי: **אמאי כשרה.** ככל אחת מהנסרים שיש שיעור לפסל היכא דליכא למישרייה בדופן עקומה חז כולה מבוללת בהן ואם גדולה היא אותם שמון לארבע אמות פוסלות בה: **שאין כה אלא שמונה אמות מצומצמות.** לא פחות ולא יותר שהן ארבעים ושמונה טפחים וכגון שהתחיל בה מב' לדדיה דיהב נסר בריש והדר פסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא הרי כ"ד טפחים הרי סיכוך עד אמצעה וחזר ומתחיל מלדה השני ועושה כמו כן והוו להו שני פסלים באמצע דאיכא הכשר סוכה והרי ח' טפחים הן הלך כשרה על ידי אותן שני פסלים ואמת הנסרים לא ייש והסוכה איה נפסלת בהן דאמרי' דופן עקומה עד הפסלים האמצעים דהא פחות מארבע אמות הוא. ופ"ת בנסרים ופסלים הפחותים מד' לא מתכשרא בשנים האמצעים דזימנין דליכא הכשר סוכה ולרבי מאיר דאמר אף בשאין בהן ארבעה אין מסככין בהן היכי מתכשר בשיש בין נסר לנסר כמלא נסר ההיא[ה] סוכה כשרה ואף אמת הנסרים דהא ליכא ד' במקום אחד והיכא פסול ר' מאיר היכא דאיכא תרתי בהדדי דקסבר שני נסרים מצטרפים לארבעה: **הוי מיעוט.** וכשרה דלאו שיעור אויר יש ולא שיעור סכך פסול יש: **כסוכה קטנה.** שיעור מצומצם: **כקנים הוי מיעוט.** דאמרינן לבוד ואין כאן אויר: **כשפודין לא הוי מיעוט.** ואף על גב דלא מזה ולא מזה יש שיעור לפסול מיהו כיון דאיכא ג' טפחים בהדדי דנפקי מהכשר סוכה משיני באחי נפשייהו ולא מצטרפין בהדה לאשלומה לשיעורא וליתיה לשיעורא דסוכה: **וכני מילי.** דאויר פחות מג' לבוד ואינו פוסל בסוכה: (ג) **מן הלד.** דאמרינן הרי הוא כלבוד מן הדופן: **באמצע.** אויר בפחות מג' שלא בסמוך לדופן: **קורה פיולאה.** להתיר המבוי ונתונה על רוחב פתח המבוי מכותל לכותל וזו איה מגעת לשני הכתלים: **וכן כ' קורות כו'.** ועל כרחך באמצע אויר פחות מג' שלא בסמוך לדופן: **שאני קורה.** דכל איסור בטלטול מבוי והלכות עירוב דרבנן הוא דמלאוריית לא בעי מיקון הלך הקילו בה הכי דהם אסרו והם התירו אבל סוכה דאוריית אי לא קיש לן לבוד באמצע הלכה למשה מסיני לא מצינן לאכשורה: **ארובה.** נגד היא: **כנגד ארובה עיטור.** כלים שמתחיה מהורים שאינו אהל[ו] המת אלמא אין לבוד באמצע למהוי כולה כסתום: **כל הכים כולו עיטור.** שאין מתחיל על העומאה כלום: **אין באהובה עוקה עפת עומאה בכים כנגד ארובה עיטור עומאה כנגד ארובה כל הכים כולו עיטור.** סיפא גרסינן כי ריש ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במשנה דאהלות והכא לא מיימינן לה כולה וחזו לאם הפרק אחרונה שבתוך הבית: **הכי גמירי לה.** מסיני דאין לבוד באמצע ומהלכה לא גמרינן מידי אחריתי אלא ההוא דאמרי' ביה: **רבי פרים.** אם דברים: **אכרומא.** אין דגים קטנים ואין שרצין ניכרין בהן: **של מקום פלוני אסורים.** שרצין גדילין באותו נהר ומרוב קוטנם אין יכול להפרישם שאינן ניכרים: **של מקום פלוני מותרים.** שאין אותו נהר מגדל שרצים כדמפרש: **לאנפא.** מין דגים קטנים: **דבב נהרא.** הנהר בב שמו: **רדיפי מיא.** קלות וממהרות לרוץ: **חוט השדרה.** נותן כח באדם ובהמה ודגים להיות שדרתו עומדת בגבריות: **והא קחזינן דקאי.** בכמה אחרות הדלופין במימיהן: **קילפי.** קשקשים: **דלא מירבי טיגייהו דג טמא.** אין טיט של אותו נהר מגדיל ומשקיע שקלים ורמשים: **והאידנא כו'.** שהוסקו למוכן עכשיו והם מגדלין שקלים ומהן יורדין לאותו נהר: **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** כגון אחר המוקפת אכסדרה כדפרישי' במתניתין וסיכך באחורה של אחר אכסדרה ואין מחילות פנימיות מועילות לסוכה דיש בתקרת האכסדרה יותר מארבע אמות אבל לגד הסוכה יש לאכסדרה פצימין עמודין כמין אלונות וביניהם פחות פחות משלשה כשרה דאמרינן בהו לבוד: אמרינן

אין לבוד באמצע. היינו למעלה דדפנות מכשירין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות מג' ומקורת מבוי פריך שפיר דהיינו נמי למעלה ופריך בין למאן דאמר פ"ק דעירובין (דף יב.): קורה משוס היכרא בין למאן דאמר משוס ממיכה ות"ת אם אין לבוד באמצע ת"ל ללמה מרובה ממתה תיפסל עד שתהא מכוסה יפה ומעובה כמין בית אלא יהא בה נקב לאו פרכא היא דהכא מיירי כשהאויר מהלך על פני כולה ובסיכוך נאלקו לשנים והא דאין סכך פסול פוסל בפחות מארבעה ואע"ג דאין לבוד באמצע לא דמי לאויר דהא מה נפשך יתר משלשה הרי יצא מתורת לבוד ואפילו הכי איו פוסל לפי שאינו מעוב להיות מונח ומפסיק ביניהם:

אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור. בסיפא גרסינן מי ריש ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במסכת אהלות פרק י' והכא לא מייתי לה כולה שדרך הגמרא לקצר משניות של סדר טהרות:

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. במשנתנו פירש בקונטרס (לעיל דף ז.) אחר המוקפת אכסדרה אחר זו מוקפת בתים ופתוחים לה סביב משלש רוחות ולפני הבתים עשוין אכסדראות סביב לג' רוחות והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לגד האחר וזה סיכך על גבי אויר של אחר ואין דופן לסוכה זו אלא מחילות הבתים המפסיקות בין הבתים לאכסדרה ונמצא תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות ואם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מד' אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דוגמא לדבר קלייסטר"א של האומות שיש לה אויר שיש בה עשבים והקיף האכסדרה סביב לה וכשיש בתקרת האכסדרה ארבע אמות ויש לגד הסוכה פצימין לאכסדרה עמודים כמין אלונות וביניהן פחות משלשה כשרה דאמרינן בה לבוד וכשאין בה פצימין פליגי דאמר אמר כשרה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם דהוא עוביין של נסרים שבתקרה עוני דאשיתם הכלה לגד הסוכה יורד וסותם מכל גד ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם כדמפרש עעמא לקמן כך פירש בקונטרס והא דאיעטריך ליה לאתמוועינן שיש לה פצימין דכשרה על ידי לבוד משוס דלאיך לישנא קפסיל רבא וקסבר דלא אמרינן הכא לבוד לפי שהפצימין לחלל האכסדרה נעשה ולא לאויר המילון ולמאי

אמרינן

אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא מאהיל על הטומאה, אלא שמע מינה אין דין לבוד באמצע. ודחי שאני הלכות טומאה דהכי גמירי. אתמר סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה, פירי לחיים, ושאין לה פצימין, אלא סיכך על גבי כותלי בתים אחרים, אביי אמר כשרה,

---

ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ"ד בין באמצע בין מן הצד בר' אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא הויא אלא שמנה (ו) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר ז"יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ"ט דמ"ד יש לבוד באמצע דתניא (ח)בקורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דמאן דאמר אין לבוד באמצע דתנן (ט)ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שכנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גביו כשרה אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי (י)צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה חוט השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טייגייהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר גמדא להתם אסירא (יא)אתמר (יב)סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר (יג)פסולה אביי אמר כשרה אמרינן

כו', ואם אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא מאהיל על הטומאה, אלא שמע מינה אין דין לבוד באמצע. ודחי שאני הלכות טומאה דהכי גמירי. אתמר סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה, פירי לחיים, ושאין לה פצימין, אלא סיכך על גבי כותלי בתים אחרים, אביי אמר כשרה,

---

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ג:
קיד ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה מד טוש"ע א"ח סימן שפג סעיף כא:
קטו ג מיי' פט"ז מהל' טומאת מת הלכה ז סמג עשין רלא:
קטז ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ח ט סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ח:

רבינו חננאל (המשך)

גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה, שמע מינה ד' אמות פסולה הא פחות מד' כשרה, וזהו אחד מן המחיצות והיא דופן עקומה דקיימא לן הלכה למשה מסיני אליבא דר' מאיר. וכיון שהיא ג' אמות ושליש מהאי גיסא, וג' אמות ושליש מהאי גיסא, וסכך כשר באמצע ח' טפחים שהן שיעור סוכה, רואין כאילו הן שני פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה, ואילו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות, ודנין אותן כאילו כדופן עקומה, לפיכך היא הסוכה כשרה. ומצאנו אותו מפורש בירושלמי ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא, כתיב וסכת על הארן את הפרוכת מיכן שהדופן קרוי סכך, ומיכן שעושין דפנות בדבר שמקבל טומאה, כגון הפרוכת שהיא דופן. ואפילו דופן מקצתו עומד ומקצתו עקום נקרא דופן, וראיה לזה הפרוכת, וכשר הוא. ומפני מה אמרו ח' אמות מצומצמות, כדי שיבאו פסלין דבוקין באמצע, שאם יוסיף יפסד החשבון, ואם יהיה הסכך ד' אמות פסול. וקיימא לן כשמואל בהא, דהא סוגיא דשמעתא כוותיה. וכן המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה כענין הזה, בהא מוקמינן להו, בדופן עקומה, כבית שנפחת וכחצר המוקפת אכסדרה, כן סוכה המוקפת בדברים שאין מסככין בהן, כגון השפודין וארוכות המטה וכיוצא בהן. אויר פחות מג' טפחים בצדדין, אמרינן כלבוד דמי, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים מן הדפנות פסולה הא פחות מג' אמרינן כלבוד דמי וכשרה. אויר פחות מג' באמצע, פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר יש לבוד באמצע גמר לה מקורה נ"נ"א: מן הקורה), דתניא קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה שכנגדו, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת מכותל זה, ואינן נוגעות זו אצל זו, אם יש ביניהן פחות פחות מג' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת, דאמרינן דפחות מג' כלבוד דמי, שלשה צריך להביא קורה אחרת עליהם, לסתום הפתחת שביניהן. והחולק דוחה שאני קורה דמרבבן היא, אבל סוכה שהיא מן התורה לא אמרינן בה לבוד באמצע. דתנן ארובה בתוך הבית ובה פותח טפח, טומאה בבית כנגד ארובה טהור, טומאה כנגד

מוהרה אלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ג:
קיד ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה מד טוש"ע א"ח סימן שפג סעיף כא:
קטו ג מיי' פט"ז מהל' טומאת מת הלכה ז סמג עשין רלא:
קטז ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ח ט סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com